

Sławomir Oleszek
Gdańsk, 2022

Wen Sheng Cai

męczennik Tongmenghui ze świata Wing Chun

Mistrz Wen Sheng Cai

Mistrz Wing Chun, Wen Sheng Cai (温生才) jest współcześnie mało znany. Urodził się w 1870 roku w wiosce Jingtang (井塘) oddalonej nieco ponad kilometr od miasteczka Bingcun (丙村), należącej do prefektury Jiaying. Aktualnie jest to Meizhou (梅州) na terenie prowincji Guangdong w Chinach.

Pochodził z ubogiej rodziny Han. Miał ciężkie dzieciństwo. W wieku 6 lat stracił ojca i był wychowywany przez wdowę matkę. Edukację rozpoczął w Szkole Misyjnej Zhen Ping (於鎮平), obecnie Jiao Ling (今蕉岭).

W 1884 roku, gdy miał 14 lat został podstępnie zwabiony i wywieziony do pracy niewolniczej przy sadzeniu tytoniu w kolonii holenderskiej w malezyjskim stanie Nanyang (南洋). Oprócz niego przebywały tam inne ciężko pracujące sieroty uprowadzone z Chin.

W 1887 roku został odsprzedany do kopalni cyny w stanie Perak na zachodnim wybrzeżu Półwyspu Malajskiego. Po ucieczce i powrocie do kraju pracował jako służący u zamożnej rodziny, potem udał się do Guangzhou (廣州)

celem wstąpienia do armii Qing. Chciał zapoznać się ze sztuką wojenną, metodami walki wręcz i specyfiką służby. Był świadkiem licznych nadużyć, przypadków korupcji i niegodziwości, której dopuszczali się dowódcy, zwykli żołnierze i urzędnicy mandzurscy. Aby nie brać udziału w procederze zrezygnował ze służby i przeniósł się do Hong Kong'u, gdzie zamierzał uczyć się maszynoznawstwa i podjąć pracę przy naprawie maszyn i urządzeń.

W 1903 roku już jako 33-latek powrócił do Nanyang. Znalazł zatrudnienie w górnictwie, ale został napadnięty przez miejscowego technika, gdy pracował przy wydobywaniu cyny. Udał się do Singapuru i kontynuował pracę w kopalni, potem zatrudnił się jako robotnik w sklepie z zegarami w Kuala Lumpur. Liczne podróże i kontakty międzyludzkie spowodowały, że dotarły do niego hasła i wartości rewolucyjne, nacechowane ideami sprawiedliwości społecznej, mającej urzeczywistnić się po obaleniu dynastii Qing i podjęciu odnowy kraju. Sun Yat Sen (孫中山) osobiście nagłośnił postulaty polityczne, jako ważne dla diaspory chińskiej mieszkającej poza granicami kraju.

W 1907 roku w stanie Perak w Malezji wstąpił do tajnego chińskiego stowarzyszenia Tongmenghui (同盟會), które zostało założone dwa lata wcześniej 20 sierpnia 1905 roku w Tokio. Organizacją kierował Sun Yat Sen, któremu przyświecało stare hasło łączące działaczy anty-qingowskiego ruchu „Fan Qing Fu Ming” (反清復明), czyli „Sprzeciwiaj się Qing i przywróć Ming”. Kierował się też nowszymi wytycznymi z 1904 roku, jak: "Quchu Dalu, Haifu Zhonghua, Chuangli Minguo, Pingjun Di Quan" (驅除韃虜, 恢復中華, 創立民國, 平均地權), które zmierzały do siłowego usunięcia mandzurskich władców, ożywienia ducha narodu, utworzenia Republiki Chińskiej i równego podziału ziemi pomiędzy ludzi.

Sun Yat Sen postulował przywrócenie międzynarodowej niezależności Chin, co powinno zostać poprzedzone zniszczeniem feudalnej dyktatury i skorumpowanego rządu oraz wypędzeniem

Mandżurów z powrotem w góry Changbai Shan (長白山), będące dla nich mitycznym miejscem narodzin Bukuri Yongson'a (布庫里雍順), praprzodka rodziny cesarskiej, która założyła dynastię Qing w 1644 roku. Rewolucja, która objęłaby cały kraj, miała być jedynym sposobem na doprowadzenie do rozpadu imperium.

Zimą 1907 roku stowarzyszenie Tongmenghui utworzyło w Perak czytelnię i dzięki temu Wen Sheng Cai zapoznał się z książką „Dziesięć dzienników Yangzhou” (揚州十日記). Wywarła na nim tak duże wrażenie, że stała się początkiem umotywowania bojowego przeciw monarchii. Spotkał się też z Sun Yat Sen'em, któremu zadeklarował, że jest gotów poświęcić życie dla słusznej sprawy.

W 1909 roku, jesienią wraz z rówieśnikami zorganizował przy kopalni Szkołę Guangyi (廣益學堂), która powstała w „Perak Coffee Mountain” (霹靂埠咖啡山). Za dnia ciężko pracował, a wieczorami dyskutował strategię rewolucyjną i taktykę prowadzenia walki bezpośredniej z Mandżurami. Wraz z bojownikiem Li Zuo Han (李佐漢) zorganizował „grupę zabójców”.

W 1910 roku przed powstaniem Nowej Armii (新軍起) w Kantonie (Guangzhou), powrócił do Chin z planem zamachu na generała Zeng Qi (增祺), ale zrezygnował, ponieważ na czas nie zgromadził materiałów wybuchowych.

W 1911 roku uzyskał zatrudnienie jako robotnik na kolei Guangzhou-Kowloon i pod koniec marca udał się z Hong Kong'u do Kantonu na spotkanie z członkami Zamorskiego Towarzystwa Xingye. Podjął się wówczas wykonania zamachu na admirała Marynarki Wojennej Li Zhun'a (李準) z Dywizji Qingshui. Był on największą przeszkodą utrudniającą wybuch Drugiego Powstania w Kantonie i posiadał na sumieniu wiele ofiar. Likwidacja miała się odbyć 8 kwietnia 1911 roku w związku z testowymi lotami dwupłatowca na lotnisku Yantang (燕塘). Pokazy zorganizował pionier chińskiego lotnictwa Feng Ru (馮如) z zakonspirowanym udziałem Tongmenhui, Dalekowschodniego Towarzystwa Sterowców (遠東飛艇社) i Zachodnich dygnitarzy.

Pod wieczór, gdy w okolicy wejścia do Pawilonu Qilin (麒麟) przed Biurem Konsultacyjnym (諮議局) na końcu Dongmen Zhijie pojawiła się wielka zielona lektyka, jej widok zaalarmował o transportowaniu bardzo ważnej osobistości. Ktoś krzyknął, że jest w niej admirał Li Zhun. Wtedy poleciały trzy bomby zabijające ponad dwudziestu żołnierzy eskorty kawaleryjskiej.

Po eksplozji Wen Sheng Cai użył Wing Chun do utorowania sobie drogi przejścia przez ochronę. Dосkoczył do lektyki, wycelował pistolet i strzelił trafiając ofiarę w czoło. Wobec jej krzyków strzelił ponownie w skroń, szyję i tyłów, zabijając na miejscu. Okazało się, że życie stracił nie admirał Li Zhun, a inny wysoki rangą oficer, generał Fu Qi (孚琦). Wybuchła panika i eskorta się rozbiegła. Wen Sheng Cai oddalił się z miejsca zdarzenia, ale został zauważony przez inspektora straży ochrony Biura Konsultacyjnego Zheng Jia Sen'a (鄭家森), który wyszedł z budynku. Śledził potem Wen Sheng Cai'a wypatrując jego niebieskiej koszuli. Doszedł za nim w okolice ulicy Yongsheng (永勝) i doprowadził do siłowego zatrzymania z udziałem patrolu i zbierających się detektywów. Kiedy Wen Sheng Cai nie mógł dłużej walczyć ani uciekać zaczęli gromadzić się gapie i służby porządkowe. Jego odwrót nie był ubezpieczony przez innych bojowników, a po tym jak

Sun Yat Sen

Zheng Qi

Li Zhun

Feng Ru

Fu Qi

Zhang Ming Qi

oddał strzałę i skończyła mu się amunicja odrzucił pistolet.

Po doprowadzeniu do Urzędu Okręgowego w dzielnicy Panyu był torturowany. Zeznał, że pochodzi z Shunde, nie ma żony ani nikogo z bliskich. Następnie został przekonwojowany do Biura Spraw Obozowych gdzie znęcano się nad nim i nadal torturowano. Zapytany o nazwisko twórcy Tongmenghui oświadczył, że „Ludzie Han na całym świecie są z tej samej organizacji” (普天之汉人, 皆为同党!). Wobec oprawców był arogancki i śmiał się. Był dumny i gniewnie ich strofował. Przesłuchiwany przez Zhang Ming Qi (张鸣岐), gubernatora Guangdong wyjaśnił, że powodem zamachu było danie przykładu wobec korupcji i niekompetencji urzędników. Przymuszany do przyznania się do winy powiedział z lekceważeniem „Nie jadłem dziś obiadu, więc jestem zbyt leniwy, żeby z wami rozmawiać”.

W dniu 15 kwietnia 1911 roku na posiedzeniu karnym, sędzia okręgowy uwzględnił żądanie egzekucji ze strony gubernatora Zhang Ming Qi i wydał wyrok śmierci. Nakazał skępować ręce Wen Sheng Cai'a, a kiedy ten je wyprostował były sztywne jak drewniane kłody. Urzędnik mający zakuć go w kajdany chciał je zgiąć, ale podczas prób tylko się męczył. Nie był w stanie przełamać oporu własną siłą.

W drodze na miejsce egzekucji Wen Sheng Cai był spokojny i pogodzony z losem. Szedł z podniesionym czołem i bez strachu. Gdy dotarł do ulicy Hui'ai wzniósł patriotyczne okrzyki. Doprowadzono go przed Biuro Konsultacyjne Prowincji Guangdong, gdzie wcześniej stracił życie generał Fu Qi. Były tam już przygotowane jego zwłoki. Wen Sheng Cai został publicznie, żywcem okaleczony i ścięty, a jego serce w obecności zwłok Fu Qi wycięte i zbezczeszczone. Wykonanie wyroku w miejscu zamachu i w obecności ciała Fu Qi miało stanowić rytualny akt ofiarny na cześć generała i zastraszyć środowisko rewolucyjne pokazowym okrucieństwem.

Ciało Wen Sheng Cai'a zostało przysypane ziemią i porzucone w miejscu poniżającym dla wyrażenia dodatkowej pogardy przez władze mandżurskie. Stowarzyszenie Tongmenghui pozyskawszy informacje o miejscu egzekucji, niezwłocznie wysłało tam swoich bojowników, aby dyskretnie poszukali ciała i dokonali braterskiego pogrzebu.

Po zwycięstwie rewolucji i założeniu Republiki Chińskiej przeniesiono szczątki do parku cmentarnego Honghuagang (黄花岗). Stało się tak dzięki ekshumacji przeprowadzonej w 1918 roku na polecenie Sun Yat Sen'a. Grobowiec znajduje się obecnie w miejscu uświęconym, po wschodniej stronie głównej bramy Cmentarza Męczenników Powstania w Kantonie, pod nr 92 Zhongshan 2nd Road w Guangzhou. Jest to w

pobliżu miejsca gdzie zginął generał Fu Qi. Na tym samym cmentarzu pod nr 79 znajduje się też grób Feng Ru, który zorganizował pokazy lotnicze poprzedzające zamach. Na kilkanaście dni przed tym wydarzeniem, 21 marca 1911 roku powrócił na prośbę Sun Yat Sen'a z USA celem realizacji planu wykorzystania samolotów do wywołania zamieszek przeciwko mandżurskim władzom. Rok później 26 sierpnia 1912 roku zginął w katastrofie lotniczej na tym samym lotnisku w Yantang. Sun Yat Sen zdecydował, aby pochować go również na Cmentarzu Męczenników Powstania w Kantonie. Symboliczne miejsce pochówku i fakt organizacji pokazów lotniczych w dniu zamachu nie pozostaje bez znaczenia dla czynu jakiego dokonał Wen Sheng Cai.

Na odwrocie steli grobowej Feng Ru, Sun Yat Sen polecił wyryć napis „Pionier lotnictwa

chińskiego”. Tym samym uwiecznił go w azjatyckiej historii awiacji, czyniąc w Chinach pierwszym z pomysłodawców i konstruktorów.

Rząd republikański utworzony z liderów Tongmenghui pielęgnował pamięć o Wen Sheng Cai i Feng Ru, oraz o grupie 72 poległych, zidentyfikowanych Męczenników Powstania w Kantonie. Miejsce, w którym spoczywają zostało odrestaurowane i odpowiednio uczczone.

Kiedy do Sun Yat Sen'a dotarła wieść o bestialskiej śmierci Wen Sheng Cai'a, powiedział: „Wen Sheng Cai po prostu dotrzymał swoich słów i czynów, usłyszał prawdę o rewolucji i był zdeterminowany, aby to zrobić” (温生才就是言行一致, 听到革命道理, 决心去做). Zdarzenie skomentowała „Gazeta Nanyang” pisząc: „Wen Sheng Cai jest naprawdę rycerski” (温生才真侠义也). Wiele zagranicznych gazet i magazynów zwróciło w swoich tytułach uwagę na zamach i opisało życie oraz czyn Wen Sheng Cai'a jako heroiczny akt polityczny.

Wobec tej śmierci aktorzy Opery Kantońskiej, również mistrzowie Wing Chun z Czerwonych Dżonek naprędce skomponowali i wykonali operę, którą można by przetłumaczyć jako „Wen Sheng Cai pokonał Fu Qi” (温生才打孚琦), opartą na prawdziwych wydarzeniach. Sztuka była wystawiana na scenach Chin Południowych, a w samym Nanyang w Malezji wielokrotnie. Była tam popularna i cieszyła się dużym uznaniem diaspory chińskiej budząc wiele emocji.

Wykonując misję bojową Tongmenghui, Wen Sheng Cai stał się bohaterem i rozpoznawalnym męczennikiem świata Wing Chun, którego środowisko zawsze dążyło do obalenia dynastii Qing, a gdy zaczął się pierwszy akt bokserzy Wing Chun z Czerwonych Dżonek oddali mu pokłon. Zgładzenie jednego generała Qing było jak pokonanie wszystkich chorągwi.

Admirał Li Zhun nie pozostał bezpieczny. Już cztery miesiące później, 13 sierpnia 1911 roku członkowie „grupy zabójstw” Tongmenghui przebrani za żebraków Lin Guanci (林冠慈) i Chen Jingyue (陈敬岳) ciężko ranili go rzucając bomby. Męczeńska śmierć Wen Sheng Cai'a nie poszła na marne, bo to pod wpływem tamtego zamachu Lin Guanci zaplanował swój czyn. Choć był dzielny, został trafiony przez eskortę i zginął na miejscu. Podczas wycofywania się Chen Jingyue został aresztowany i po torturach zmarł 7 listopada 1911 roku w Humen (虎門) w prowincji Guangdong. Liczne zamachy wyniszczyły morale Mandżurów, wskutek czego 1 stycznia 1912 roku powstała Republika Chińska, a 12 lutego cesarz Pu Yi abdykował i ostatecznie upadła dynastia Qing. Ruch Tongmenghui przekształcił się w Kuomintang i podjął pierwsze próby naprawienia kraju.

Oceniając postać mistrza Wing Chun i bojownika Wen Sheng Cai'a należy stwierdzić, że nie był on ideologiem ani agitatorom politycznym. Był natomiast człowiekiem czynu o silnej osobowości, odwadze i determinacji, któremu na sercu leżało dobro społeczne, sprawiedliwość i państwo przyjazne ciemieżonym obywatelom. Przedkładał aktywność i bezpośrednie działanie na pierwszej linii walki z „barbarzyńcami Qing” i nie miał w sobie lęku.

Wing Chun (詠春拳) uczył się pod kierunkiem wybitnego mistrza Fung Siu Ching'a (馮少青), który w pewnym okresie życia również trafił do Nanyang, oraz prowadził treningi w Wen Chang Miao (文昌廟), Świątyni założonej w 1888 roku przez Gildię Negeri Sembilan Siyi (四邑會館的) w Seremban. Mieści się ona pod adresem 777, Jalan Leftenan Adnan, Taman Sim, 70200 Seremban, Negeri Sembilan i stanowi obiekt chińskiego kultu społecznego na trasie pomiędzy Kuala Lumpur i Singapurem. To typ „świątyni wierzeń ludowych” dedykowanej boskiemu Cesarzowi Wen Chang. Świątynie tego rodzaju były wznoszone w Azji Wschodniej w celu ochrony ruchu literackiego i sprawnego przeprowadzania egzaminów. Jak ważne są to miejsca dla samych Chińczyków niech świadczy powiedzenie „Konfucjusz na Północy, Wenchang na Południu”.

W okresie, gdy Fung Siu Ching nauczał tam Wing Chun, Wen Sheng Cai był jego głównym uczniem. System, który poznał obejmował techniki Kam Na (擒拿) oraz 11 form praktyki bokserkiej. Były to klasyczne sekwencje Wing Chun, takie jak Siu Lim Tao (小念頭), Chum Kiu (尋橋), Biu Jee (標指), Bart Cham Dao (八斬刀) i Luk Dim Boon Kwun (六點半棍). Poza nimi trening Hong Jong (空樁) i dwie formy technik drewnianego manekina Muk Yan Chong, poziomego wysokiego „górnego” (木人樁 - 上樁) i poziomego niskiego „dolnego” (木人樁 - 下樁). Ponadto, trzy mało znane formy

Mistrz Wen Sheng Cai w 1911 roku przed egzekucją w Guangzhou

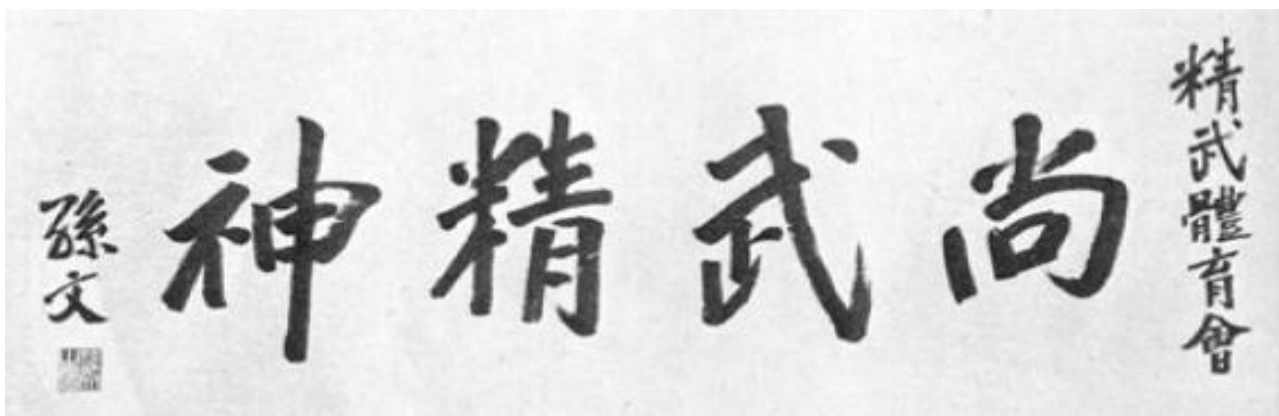
Sap Yee San Sik (十二散式), Tan Kuan Sau (單圈手) i Sheung Kuan Sau (雙圈手).

W kwestii innych źródeł uprawiania Wing Chun można się doszukać danych, że Wen Sheng Cai trenował również system Foshan Wing Chun (佛山詠春拳) w miejscowości Qinzhou (钦州市) położonej na niedawnej rubieży prowincji Guangdong. To miasto w Zatoce Tonkińskiej, które już na przełomie XIX i XX wieku stanowiło ważne gospodarczo centrum handlu z Indochinami. Dopiero w 1965 roku władze Chińskiej Republiki Ludowej przeniosły Qinzhou do obszaru administracyjnego prowincji Guangxi. Powstanie wybuchło tam cztery miesiące po śmierci Wen Sheng Cai'a, w sierpniu 1907 roku i miał w nim swój udział Sun Yat Sen.

Z okazji dziesiątej rocznicy założenia Stowarzyszenia Atletycznego Jingwu (Chin Woo) w Chinach, która przypadła na dzień 7 lipca 1920 roku, Sun Yat Sen zaopatrzył wpisem książkę, która została wydana pod tytułem

„Jingwu Ben Ji” (精武本紀). Odniósł się w niej do postaci Wen Sheng Cai'a. Wspomnił go jako męczennika i mistrza sztuk walki w stylu Wing Chun. Jego syn Wei Qin (偉琴) również został mistrzem boksu Wing Chun. Był trenerem osób prywatnych z zamożnych rodzin, a od około 1918 roku pracował jako etatowy szkoleniowiec Guangdong Jingwu. Reprezentował stowarzyszenie podczas pokazów z 1919 roku, w których udział wzięło wielu wybitnych mistrzów kungfu, jak na przykład Wong Fei Hung.

Historia, która zapisała losy Wen Sheng Cai'a i wielu innych mistrzów „Południowej Pięści” nie odkryła jeszcze wszystkich kart. Nadal w mrokach pozostają artefakty, które wymagają wydobywania. Któż brał pod uwagę, że choćby w Komitecie założycielskim Jingwu swoich przedstawiciele posiadali bojownicy Tongmenhui, takich jak Chen Qi Mei (陳其美), Nong Zhu czy Chen Tie Sheng. Sun Yat Sen osobiście wspierał stowarzyszenie Jingwu. Był zapraszany na doroczne imprezy i pokazy chińskich sztuk walki, z których skorzystał co najmniej dwukrotnie w 1915 i 1920 roku. Nigdy nie zapomniął o mistrzu Wen Sheng Cai i Męczennikach Powstania Kantońskiego.

Na zdjęciu powyżej odręczna kaligrafia będąca darem Sun Yat Sen'a dla Jingwu z napisem pochwalnym stwierdzającym, że Stowarzyszenie Sportowe Jingwu pielęgnuje w sobie „Ducha Walki”. Źródło: Rocznik Jingwu 1919